“ԹՈՂ ՏՈՒԷՔ ՄԱՆՐ ՏՂՈՑԸ ՈՐ ԻՆԾԻ ԳԱՆ” ՂՈՒԿ. ԺԸ. 16։

ՀԱՏՈՐ Ը. ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 1, 1879 ԹԻՒ 6

ՅԼԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

Ա.յս խաղը բարբարոսական է, և տեսողները անգութ և բարբարոս կ’ընէ։ Մարդ իրաւունք չունի անձնաս անասուններէն իր զուարճութեանը համար միայն չարաչար կրծանցնել։

ԱԹԵՆԷՆ ՆԱՄԱԿ ՄԸ

Սիրելի տղայք.

Եթէ կարելի ըլլար ձեզ այս տեղէ տղոցին պարտէզներուն մէջ պտտցունել, որչափ պիտի ուրախանայի։ Հոս քաղքին քանի մը կողմերը կան տղոցին պարտէզներ, և շաբաթը մէկ երկու օր կէսօրէն ետքը երաժիշտներու խումբեր այս պարտէզները գալով ժողովրդեան զուարճութեանը համար քաղցր եղանակներ կը նուագեն։

Ցեղոյս պարտէզներուն մէջ ամենէն գեղեցիկը և ամենէն մեծը թագաւորական պարտէզն է։ Մենք երբեմն այս պարտէզը կ’երթանք պտտելու։ Ա.յս պարտէզն հասարակաց համար ամէն ժամանակ բաց չէ, ընդհանրապէս կէսօրէն ետքը կը բացուի։ Պարտիզին հովանաւոր ծառերուն տակը պտտող մարդուն քան զամենայն ինչ գեղեցիկ և զուարճալի երեւցող բանը՝ նարնջի ծառերուն վրայ խիտ առ խիտ բացուած անուշահոտ ծաղիկներն են։ Նարնջենին մեծէն տեսնողները գիտեն թէ ի՜նչ ախորժելի հոտ ունի այն ծառը։ Նարնջենին իր վրայ միշտ քիչ շատ ծաղիկ կ’ունենայ, և շատ անգամ ծաղիկն ու պտուղը միևտեղ են։ Թագաւորական պարտիզին մէջ գետինը մանր կոպիճներով յատակուած է, և միշտ մաքրութեամբ կը խնամեն հարուածէն։ Ցուլը որչափ աւելի մօտ կու գայ մարդուն, հանդիսատեսք այնչափ աւելի գովեստներ կու տան անոր։ Երբեմն ցլամարտութիւն ընողները ձիաւոր են, և կը պատահի որ ցուլք ձիերը կը սպաննեն։ Ա.յս խաղերուն մէջ երբեմն մարդ անգամ կը սպաննուի։ Վերջապէս ցուլը յոգնելով չի կրնար ուժով յարձակիլ մարդուն վրայ, և լեզուն բերնէն դուրս կը ծնայ կախուած։ Նիզակի հարուածներէն արիւնները կը վազեն, հանդիսատեսք կը սկսին ձանձրանալ և խաղին վերջանալը կը խնդրեն։ Ինսաանն կատաղ մարդը ցլուն տկարութիւնը պատեհութիւն համարելով, սուրը ճարպկութեամբ և ուժով կը մխէ անասնոյն սիրտը։ Եթէ մարդը մէկ հարուածով կը պառկեցնէ ցուլը, մեծամեծ գովեստներ կ’ընդունի հանդիսատեսներէն։

ՅԼԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

Վերի պատկերին մէջ ցուցուած է ցլամարտութեան խաղը որմէ շատ կ’ախորժին Սպանիացիք։ Ցլամարտութեան մէջ ոչ թէ ցուլ ցլու հետ կը կռուի, այլ մարդիկ կը կռուին ցլու հետ։ Յատուկ կերպով կրթուած մարդիկ կը մտնեն այս կռուին մէջ։ Նախ կը գրգռեն ցուլը, որ կը սկսի յարձակիլ մարդուն վրայ, և մարդը տեղեր կ’արձակէ անոր և նիզակով կը կռուի, և անոր աչքին առջև կարմիր լաթեր կախելով կը զայրացնէ ցուլը։ Ցուլը խեթկելու համար ուժգնութեամբ կու գայ մարդուն վրայ, և մարդն այնպէս հանդարտ կը կենայ իր տեղը, որ հանդիսատեսք կը կարծեն թէ մարդը պիտի չկրնայ խուսափել ցլուն հարուածէն. բայց երբ ցուլն այնչափ մօտ կու գայ որ պիտի խեթկէ եղջիւրովը, մարդը ճարպկութեամբ մը կողմ մը կը խուսափի հարուածէն։ Ցուլը որչափ աւելի մօտ կու գայ մարդուն, հանդիսատեսք այնչափ աւելի գովեստներ կու տան անոր։ Երբեմն ցլամարտութիւն ընողները ձիաւոր են, և կը պատահի որ ցուլք ձիերը կը սպաննեն։ Ա.յս խաղերուն մէջ երբեմն մարդ անգամ կը սպաննուի։ Վերջապէս ցուլը յոգնելով չի կրնար ուժով յարձակիլ մարդուն վրայ, և լեզուն բերնէն դուրս կը ծնայ կախուած։ Նիզակի հարուածներէն արիւնները կը վազեն, հանդիսատեսք կը սկսին ձանձրանալ և խաղին վերջանալը կը խնդրեն։ Ինսաանն կատաղ մարդը ցլուն տկարութիւնը պատեհութիւն համարելով, սուրը ճարպկութեամբ և ուժով կը մխէ անասնոյն սիրտը։ Եթէ մարդը մէկ հարուածով կը պառկեցնէ ցուլը, մեծամեծ գովեստներ կ’ընդունի հանդիսատեսներէն։

քուր և չիտակ է։ Ճամբաներուն երկու կողմը անկուած են տեսակ տեսակ ծաղիկներ և տեսակ մը հովանաւոր ծառ։ Նաև տեղ տեղ այս ծառերուն քով տնկուած վարդենիներ, որուն ճիւղերը պատառելով ծառին՝ կը հասնին մինչև գագաթը, և իրենց ծաղիկներուն անուշահոտութենէն կը լեցուննեն օդը, և զբօսնող եկող բազմութեան հաճոյք և ուրախութիւն կը պարգեւեն։

Պարտէզը պատողներուն թոյլ տրուած է նայիլ միայն ծաղիկներուն, անոնցմէ ծաղիկ մը անգամ փրցունել արգելեալ է։ Պարտէզին մանուածոյ ճամբաներէն կ'երթուի մերթ ծաղկազարդ մարգեր, և մերթ վարդերով և բաղեղան ծաղիկներով ծածկուած տաղաւարներ։ Տեղ տեղ նաև կան լիճեր կամ աւազաններ, որ իրենց եղերքը գանուած ուռիները և գեղեցիկ փայլուն ծաղիկներն իրենց հայելւոյ մէջ կը ցոլացնեն։ Այս գեղեցիկ բաները աեսնել արդարև ուրախութիւն կը պարգեւէ մարդուս։ «Այստուած ամէն բան իր ժամանակին գեղեցիկ ըրաւ։» Աստուած կը սիրէ գեղեցկութիւնը, մենք ալ կը պահանջէ սիրել ինչ որ գեղեցիկ է։

Սիրելի աղջիկ, երբեք խորհա՞ծ եք արդեօք որ, եթէ Աստուած ուզէր, կրնար բոլոր ծաղիկները ճերմակ և միակերպ ստեղծել։ Բայց Աստուած բոլոր ծաղիկները միօրինակ չըրաւ, այլ բազմագոյն և բազմապիսի։ Նոյնպէս Աստուած, եթէ ուզէր, կրնար գեղեցկութեան հետ միանգամայն անուշահոտութիւն չտալ ծաղիկներուն։ Արդարև ծաղիկներէն ոմանց հոտ տուած չէ, բայց ոմանց ալ ինչ անոյշ հոտ տուած է։ Աստուած այս փոքրիկ ծաղիկներն ինչու համար այսչափ իրաններով ստեղծած է։ Ըսած իմ կարծեցայ, Աստուած գեղեցկութիւնը և վայելչութիւնը սիրելուն համար ծաղիկներն այսպէս գեղեցիկ ստեղծած է։

Երբ մեր տղայք թագաւորական պարտէզը կ'երթան, նախ առիւծներուն տեղը կ'ուղղեն երթալ։ Պարտիզին մէկ կողմը, մեծամեծ ծառերու մէջ, և չորս դին գոյնզգոյն վայրի կակաչներով պատած, վրան ծածկուած կրկին երկաթի խաղխաղներով մեծ վանդակապատ տեղ մը կայ։ Այս վանդակապատին մէջ արու և էգ առիւծներու զոյգ մը կը պահուի։ Այս գազաններըը միշտ այն վանդակապատ տեղերուն մէջ փակուած են, և երբեք դուրս չեն հանուիր։ Մեր տղայք այս առիւծները տեսնելէ կ'ախորժին։ Եթէ կըրկին երկաթէ վանդակը չըլլար, մեր տղայք կարծեմ այս առիւծները տեսնելէ այնչափ պիտի չախորժէին։

Ո՞վ է որ «մռնչող առիւծի պէս կը պտտի, ու կը փնտռէ թէ ով կրնէ։» Աստուած ձեզ այս թշնամւոյն չարութենէն պահէ։

Ձեր մտերիմ բարեկամը

Ս. Տ. Րիկս։

ՋՄԻՒՌՆԻԱ

Այս պատկերը կը ցուցնէ Զմիւռնիոյ քաղաքը Ծովին կողմէն։ Որովհետև Զմիւռնիա երեւելի նաւահանգիստ և վաճառաշահ քաղաք է, փոքր Ասիոյ ներքին կողմերէն կը բերուին հսկայ երկաթուղեաւ և կարաւաններով ճիտի, բուրդ, աֆիոն, դորդ այլեայլ տեսակ, թուղ և չամիչ, և նաւահանգիստը սպասող նաւերով կը ղրկուին Եւրոպա։ Շատ Յոյն, Եւրոպացի և Հայ կը բնակին Զմիւռնիա, այս պատճառաւ թուրքերը «կեաւուր Իզմիրի» կ'անուանեն այս քաղաքը։ Շատ գեղեցիկ տուներ կան Զմիւռնիա, բայց փողոցները նեղ և ծուռումուռ են։ Զմիւռնիա յիշուած է Սուրբ Գրոց մէջ։

Տղայք, Զմիւռնիոյ վրայ Սուրբ Գրոց մէջ ի՞նչ գրուած է։

ԱՐԾՈՒԻ ԵՒ ՁՆՁՂՈՒԿՆԵՐ

Ժամանակաւ մինչ երիտասարդ մը և փորձ ու հանճարեղ ծերունի մը ճամպի երկրէ մը անցնելով իրենց տունը կը դառնային, սաստիկ մրրկի հանդիպելով մոլորեցան ճամբէն։ Քիչ մը եաքը մրրիկն իջաւ, բայց դեռ անձրեւ կու գար, և այնպէս ուժգին հով մը կը փչէր որ ծառերը կը սարսեր։ Ասոնք անտառի մէջ ապաստաժուտ և անմատոյց է։»

Քիչ մը եաքը երիտասարդն ըսաւ. «Ձախ կողմը ճնճղուկներ կը տեսնեմ։ Այս թռչուններն արագ արագ թռչելով կ'երթան ձորին դէպ ի ստորոտը։»

«Ուրեմն,» ըսաւ ծերունին, «ճընճղուկներուն եաւէն երթալու ենք։ Արծուին ամայի տեղեր կը փնտռէ, իսկ ճնճղուկը կը սիրէ մարդաբնակ տեղեր։ Այսպիսի տեղեր միայն կը գտնեն այս թռչունք ցորեն և պտուղ։ Ուստի երթանք այն կողմը ուր այս թռչունները կը թռչին։»

Ծերունին այս ըսելէն եաքը իր ընկերին հետ անտառին մէջէն անցնելով դնաց։ Այս երկու անձինք քանի մը դեռատիներէ անցան, և վերջապէս հեռուէն տեսնելով որ հիւղի մը առաստաղէն ծուխ կ'ելլէր, սկսան դէպ այն կողմը երթալ։ Քիչ մը եաքը վայատաի մը կայնին ձայնը լսեցին, և վերջապէս գիւղ մը հասնելով հոն կերակուր կերան, և քիչ մը հանգչելէն եաքը յառաջ տարին իրենց ճամբան։

ՁԱԽԱՐԱԿԱՋԻ ՆՍՏԱՐԱՆ

Կոստանդնուպոլիս զատկի և պայրամի օրեր, տղայք փօլպ կոչուած տեսակ մը ճախարակաձև նստարաններու վրայ կ'ելլեն, և մինչ նստարանը կը դառնայ, տղայք պոռալով կանչելով կը զբօսնուն։ Ամերիկայի մէջ ալ կայ տեսակ մը ճախարակաձև նստարան որ ջուրի վրայ կը դառնայ։ Հոն տղայք այս նստարանէն շատ կ'ախորժին։ Նստարանն ընդարձակ անուաձև է, և հաստարակաց պարտէզներու մէջ լըճակներու վրայ ճախարականման դառնալով կը լողայ։ Նստարանին լայնութիւնն է նաւակի մը լայնութեան չափ, բայց երկայնութիւնը իբր մի-

սուն կանգուն է։ Ա.յս անուաձև նըս-
տարանին մէկ կողմը կը նայի լճին և-
ղերքը, և միւս կողմը լճին մէջտեղի
ջուրին։ Լճին մէջտեղը կայ սիւն մը
որուն կը կապուի նստարանը չուաննե-
րով։ Մինչ նստարանին տերը կը սկսի
թիավարել, նստարանը վոխանակ լը-
ճին մէջ յառաջ երթալու, այն սեան
բոլորտիքը կը դառնայ։ Ա.յս նստա-
րանին մէջ հարիւր տղայ կրնայ նըս-
տիլ, և, եթէ հով կայ, առագաստ
կը պարզուի, և անառեն նստարանն
աւելի արագ կը դառնայ։ Իսկ երբ
հով չկայ, նստարանին տեարք կը թի-
ավարեն, երբեմն նաև թոյլ կու տան
աղայոց թիավարել։

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՀԱՄԱՐ ԲԱՆ ՄԸ ԸՐԱ՞Ծ ԵՍ

Տիկին մը կիրակնօրեայ դպրոցին մէջ
քանի մը բարեկիրթ աղայոց դաս կու
տար։ Տղայք ուշադրութեամբ մտիկ
կ'ընէին դասը։ Օր մը տիկինը ղերքես-
տոս սիրելու վրայ կը խօսէր։ Դասէն
եառքը տիկինը հարցուց իր աշակերտ-
ներուն. "Դուք այս շաբթու Քրիստո-
սի սիրոյն համար բան մը ըրի՞ք։" Ա-
շակերտներէն ոմանք ըսին. "Ոչ"։
Ա.յլք լուռ կեցան։ Տիկինը տխրու-
թեամբ նայելով աշակերտներուն,
"Զարմանք," ըսաւ, "բոլոր շաբ-
թուան մէջ Քրիստոսի համար բան մը
չըրի՞ք։" Ա.յն միջոցին տեսայ որ տաս-
ուերեք տարեկան աղայ մը որ տիկնո-
ջը քով նստած էր՝ լուռ թեամբ կը
մտածէր։ Կ'երեայ որ այս աղան կը
մտածէր թէ եթէ մարդ մը Քրիստո-
սի հաճոյ ըլլալ կ'աշխատի, ատուկ ու
Քրիստոս սիրած կ'ըլլայ։ Տղան յան-
կարծ իր հայեցուածքը դէպի տիկինը
դարձնելով հարցուց անոր. "Տիկին,
դուն Քրիստոսի համար բան մը ըրա՞ծ
ես։" Ա.յս հարցման վրայ տիկնոջ ե-
րեսները կարմրեցան, և աչուըները
լեցան արտասուօք։ Վերջապէս մարած
ձայնով մը ըսաւ. "Ցովհաննէս, կը
յուսամ թէ Քրիստոսի համար բան
մը ըրած եմ, բայց գիտեմ նաև որ
աւելի բան կրնայի ընել, բայց ըրած
չեմ։"

Տղան այն հարցումն այնուհետև
չընաւ երբէք տիկնոջը մտքէն, և միշտ
իր երեսկայութեան մէջ կը տեսներ
այն տղան դէմքը, և որպէս թէ կը
լսեր միշտ անոր հարցումը թէ, "Դուն
Քրիստոսի համար բան մը ըրա՞ծ ես։"
Անոր կը թուէր թէ Քրիստոս անձամբ
կը հարցուներ անոր, "Ինծի համար
բան մը ըրա՞ծ ես։"

ՍՈՒՏ ԱՍՏՈՒԱԾՆԵՐ

Կռապաշտից կուռքերէն ոմանք չատ
ահարկու են, այլք՝ ծաղրելի և խայ-
տառակ։ Կռապաշտք կ'ըսեն թէ ի-
րենց աստուածներուն բոլորը բարե-
լաւ չեն, այլ կան աստուածներ որ
կռուասէր են, սուտ կը խօսին, գո-
ղութիւն կ'ընեն, և ուրիշ ամեն տե-
սակ չարիք և ոճիր կը գործեն։ Ա.յս
աստուածներուն երկրպագութիւն ը-
նող կռապաշտք անոնց բարուքը և մե-
ղութիւններուն համաձայն կը վարուին։

Հնդիկները Քրիշնա անուն աստուած
մը ունին։ Ասոր համար կը պատմեն
թէ աղայութեան առենն անառակ էր
և անհնարին դող։ Անգամ մը մայրը
ղՔրիշնա գօտւով ծառի մը կապեց,
բայց Քրիշնա որ շատ ուժեղ էր՝ ծա-
ռըն արմատէն խլելով մեկտեղ առաւ
տարաւ։ Հնդկաստանցիք ղՔրիշնա
ծառի կապուած տղու մը կերպարան-
քով կը նկարեն։

Ա.յս աստուածը կը կոչուի նաև Վիշ-
նա։ Կ'երեայ որ Քրիշնա մօրը պատ-
ժովը չի խրատուեցաւ, քանզի Հընդ-
կայ աւանդութեանը նայելով, այս
աստուածը ժամանակաւ կաթնավա-
ճառի մը տուն հիւր ըլլալով շատ մա-
ծուն գողցաւ, և այս անգամ քարէ
մեծ սանդի մը կապուեցաւ։ Ա.յս
պատճառաւ Հնդկաստանցիք զՎիշնա
կը նկարեն սանդի կապուած մարդու
մը կերպարանքով։

Հնդիկները ոչ միայն այսպէս կրից
և մոլութեանց տէր աստուածներու,
այլև եղերու, կապիկներու և օձերու
պաշտօն կը մատուցանեն։ Ա.յս է պատ-
ճառը որ Հնդկաստանի մէջ եղը սուրբ
անասուն կը համարուի։ Եթէ եզ մը
որդավաճառի մը խանութ մտնելով
մարդուն բոլոր որիկն ուտէ, կամ բրտի մը
խանութ մտնե-
լով բոլոր խե-
ցեղէն ամաննե-
րը կոտրտէ, ոչ
ոք կը համար-
ձակի եղը ար-
տաքսել խա-
նութէն դուրս։
Հնդիկներէն
պաշտուած օ-
ձերուն գլխա-
ւորը Գապրա կոչ-
ուած սոսկալի
վնասակար օձն
է։ Իր կեանքն
աղատելու հա-
մար անդամ Հնդկաստանցի մը չի հա-
մարձակիր այս օձը մեռցնել։

Կռապաշտութիւնը մեծ անխելքու-
թիւն և խենդութիւն է։ Ա.ստուած
ստեղծած է զմարդ իր պատկերին նը-
ման, և ամենևին չուզեր որ մարդիկ
այսպիսի գարշելի կուռքեր պաշտելով
զերեզք անպատիւ ընեն։

ԴԻՒԹԱԿԱՆ ՀԱՒԿԻԹՆԵՐ

Ա.ւանապետ մը իր տանը մօտ պան-
դոկ մը երթալով դաւաթ մը սուրճ
և երկու հատ խաչած հաւկիթ խընդ-
րեց։ Ա.ւանապետն հաւկիթներէն մին
կոտրելով մէջը ձիու երկայն և սև մազ
դասե. յետոյ միւս հաւկիթը կոտրե-
լով անոր մէջ ալ գրեթէ առաջինին
նման մազ մը դասե։ Պանդոկին մէջ
գտնուող մարդիկ տեսնելով որ հաւ-
կիթներուն մէջէն մազ ելաւ, և կար-
ծելով թէ հաւկիթները կախարդեալ
են՝ շատ վախցան։

Ա.ւանապետը ծիծաղելով այս մար-
դոց վրայ կանչեց պանդոկապետը և
հարցուց թէ որմէ առած էր այն հաւ-
կիթները։ "Ա.ւելաճառին տղէն,
Ղուկասէն, առի," ըսաւ պանդոկա-
պետը։ "Շուտով Ղուկասն ինծի կանչեցէք," ըսաւ ա.ւանապետը։

Երբ Ղուկաս եկաւ, ա.ւանապետն
այսպէս խօսեցաւ անոր։ "Ա.նառակ
դող, ահա ձեռք ինկար։ Բաւական
ժամանակ է որ դրացիներէս տիկին մը
գալով կը գանգատի ինծի թէ հաւե-
րուն հաւկիթները կը գողցուին մա-
նաւանդ, և թէպէտ շատ անգամ հե-
տաքրքիր եղաւ գիտնալ թէ ով էր
գողը, սակայն չկրցաւ։ Ես խրատ
տուի կնոջը հաւկիթներն ասեղով ծա-
կելով իւրաքանչիւրին մէջ ձիու մազ

դնել, և այնպէս պահել մեռանը։ կինը խրատիս համեմատ ըրաւ, և ա֊հա այս մազի կտորները բաւական ապացոյց են թէ դու ես հաւկիթները դողցող։" Ցեղոյ աւանապետը դառ֊նալով ոստիկանութեան մարդուն որ քովը կեցած էր՝ ըսաւ. "Ոստիկան, առ այս սրիկայ աղան և բանտարկէ։"

Դողրմիւնը կանուխ կամ անագան յայտնուելով կը խայտառակի։

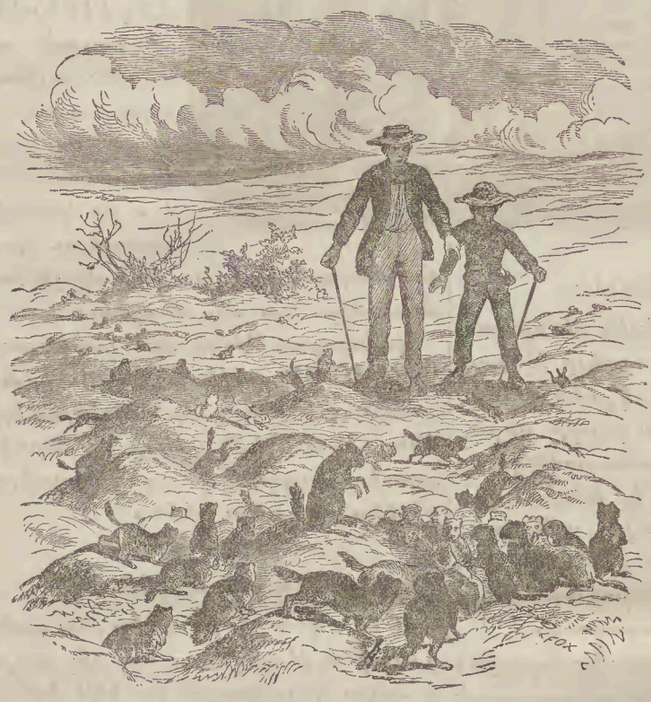

ՇՆՄՈՒԿ

Ամերիկայի միացեալ նահանգաց ա֊րևմտեան կողմը ընդարձակ մարգա֊գետիններու վրայ յիսունը կամ հա֊րիւրը մեկտեղ հողակոյտեր կը տես֊նուին։ Շնմուկ կոչուած անասունք ի֊րենց որջերը փորելով կը դիզեն այս հողակոյտները։ Շնմուկք կատուի մե֊ծութեամբ են, և անոնց գլուխը կը նմանի մկան գլխոյ։ Շնմուկք չեն տե֊սակէն չեն, բայց չեն պէս կը հաչեն։ Մարդիկ հեռուն կենալով կրնան տես֊նել այս անասուններուն խաղալ և խայ֊տալը բլուրներու և մարգագետիննե֊րու վրայ, բայց երբ շատ մօտ կ'եր֊թան անոնց, շնմուկք իսկոյն ծակերէն իրենց որջերը մտնելով անհետանայ կ'ըլ֊լան, այնպէս որ և ոչ մին դուրս կը ծիծաղ։ Շնմկանց որջերը շատ երկայն են, ոմանց մէջ նաև ընդարձակ տե֊ղեր կան։ Ամերիկայի Ֆիլատելֆիա քաղաքը հասարակաց պարտէզ մը կայ ուր ամէն տեսակ անասնոց համար յա֊տուկ տեղ չհնուած է. երկաթի վան֊դակով պատած տեղ մը պատրաս֊տուած է նաև շնմկանց համար։ Ա֊խարհիս վրայ Ամերիկայի ընդարձակ դաշտագետիններուն և յիշեալ պար֊տէզին մէջ միայն կը տեսնուին բազ֊մութեամբ շնմկանց որջերը։ Որպէս զի շնմուկք գետինը փորելով չփախչին վանդակապատէն, այն տեղային տակ մինչև չորս կանգուն խոր պատ քաշուած է քարաչէն, բայց այս պատը չհնող֊ները չէին դիտեր թէ շնմուկք, եթէ կամէին, կրնային փորել մինչև պա֊տին յատակը և այնպէս տակէն փախ֊չել առանց դուրս ելլելու վանդակապա֊տէն, ինչպէս որ ըրած են, և այս պատճա֊ռաւ հարկաւոր եղած է պատը նորէն և ա֊ւելի խոր չինել։

Կ'ըսուի թէ այն որ֊ջերուն մէջ զոյս շընմկանք կը բանան դեռևին տակ՝ ոչ միայն շնմկունք, այլ և բուք և օձք կը բնակին։ Կ'երևի թէ այս երեք տեսակ անասունք մէկ որջի մէջ կրնան ապրիլ բարեկամութեամբ, կամ թերևս շնմկունք և բուք վտիտակի կը պաշտպանեն դիւրաւ օձերէն։

ՅՈՒԼԻԹԻՒՆ

Յամանակաւ Զինու կայսրներէն մին ըսաւ. "Եթէ հնար էր, տէրութեան մէջ ծուլութեան հետքն անգամ կը չնշէի, վասն զի մէկ ծոյլ մարդուն պատճառաւ պէտք է որ ուրիշ մը ա֊նօթի կամ մերկ մնայ։" Ա֊յս խօսքով ըսել կ'ուզէր կայսրը թէ, աշխատիս վրայ ամէն մարդ պարտական է իր համայնեղներուն, այսինքն մարդոց հա֊մար աշխատիլ. բայց որովհետև ծոյլն իր բաժինն ինկած գործը չկատարե֊լով այն օգնութիւնը չընէր, հարկաւ ուրիշներուն նեղութիւն և ծանրու֊թիւն է։

ՁԿԱՆ ԳՈՂ ՄԸ

Ճարոնի մեծ կղզւոյն Ուարի անուն քաղքին մէջ շատ ամուր բերդ մը կայ։ Ա֊յս բերդին չորս կողմերը կան բարձր աշտարակներ։ Յամանակաւ այս աշ֊տարակաց բարձրագունին գլուխը կար ձկան մը պատկերը։ Ա֊յս ձկան պատ֊կերին գլուխը և պոչն արծաթէ և թե֊փերը մաքուր ոսկիէ էին, ուստի և արեգական ճառագայթներէն ձուկն իբրև աստղ կը փայլէր։ Ա֊յս ոսկեղէն ձուկը բոլոր Ճարոնի մէջ շատ հռչա֊կաւոր էր։

Մարդ մը միտքը դրաւ այս ձուկը գողնալ, բայց եր խորհուրդը կատա֊րելու մեծամեծ դժուարութեանց հան֊դիպեցաւ։ Աշտարակին յորդ վերայ դրուած էր ձուկը՝ շատ բարձր էր և ամէն կողմէն ջրով պատած, նաև աշ֊տարակին մէջ կային պահապան դին֊ւորներ, այնպէս որ մարդու մտքէն չէր անցներ թէ գող մը կրնար երբէք այն աշտարակը մտնել և առնուլ ձու֊կը։ Բայց այն մարդը որ միտքը դրած էր ձուկը գողնալ խորհեցաւ թռուց֊կի (ո֊ւշ֊րիմա) միջոցաւ երթալ աշտա֊րակին գլուխը։ Ա֊յս զարմանալի խոր֊հուրդն ի գործ դնելու համար տասը կանգուն մեծութեամբ թռուցիկ մը շինեց, և իրեն հետ ուրիշ երեք ըն֊կեր առնելով, գիշեր մը ճամբայ ելաւ երթալ աշտարակին մօտ։ Թռուցիկը և անոր երկայն չուանը կատրի մը վրայ դրուած էին։ Երբ գողը հասաւ աշտարակին մօտ, այն մեծ թռուցիկն պոչը դրկեց, և ընկերներուն հրամա֊յեց թռուցիկին չուանը թողուլ։ Երբ անոնք չուանը թողուցին, սաստիկ հով մը երկինք վերցուց թռուցիկը, որ սկսաւ թռչիլ օդին մէջ, և իր մեծու֊թեան պատճառաւ կրցաւ մարդն ալ իրեն հետ վեր հանել։

Գողին ընկերները մեծ դժուարու֊թեամբ թռուցիկին չուանը բռնելով, տաժանելի աշխատութեամբ վերջա֊պէս կրցան թռուցիկն աշտարակին գլուխը հասցնել և մօտեցնել ճիշդ ձկան քով։ Գողն իսկոյն սկսաւ ձուկը վերցնելու աշխատիլ, բայց ձուկն այն֊պէս ծանր էր որ մարդու մը անհնար էր զայն տեղէն շարժել. վերջապէս գողը ստիպուեցաւ ձկան ոսկեղէն թե֊փերէն մանր առնելով չառանձալ, բայց այն թեւերուն ալ իւրաքանչիւրը մէյ֊մէկ բևեռով գամուած էր, և դիւրին չէր զանոնք կորզել առնուլ։ Գողն հազիւ քանի մը թեւ բրցուց, աշտա֊րակին պահապաններն աղմուկը լսե֊լով դուրս ելան, և թէ՛ գողը և ա֊նոր թռուցիկը, և թէ վերը սպասող ընկերները բռնեցին։

Զարերուն անզգամութիւնը զանոնք կը կորնչեցնէ։

— Ա֊յս չարքաշ քանի՞ անգամ ա֊զօթք ընել մոռցար։

Քանի՞ անգամ լ վեր քան զամե֊նայն քու զբօսանացդ և հաճոյից֊դ նայեցար։

Քանի՞ անգամ յամառութիւն և կը֊ռիւ ըրիր։

Քանի՞ անգամ ուրիշներուն հետ ա֊նարժան կերպով վարուեցար։

Քանի՞ անգամ ծուլութիւն ըրիր։

Ա֊յս իրիկուն ազօթքիդ մէջ չնորհա֊կալութեամբ յիշելու համար տասը բան միտքդ կրնա՞ բերել։

Ամերիկայի միսիոնարաց ընկերութեան կողմէն
Խմբագիր Հ. Ֆ. ԿՐԻՆ
Ֆիլատելֆիայի եօթնուքս, Ամերիկան Քան

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. ՅԱԿՈՒԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ